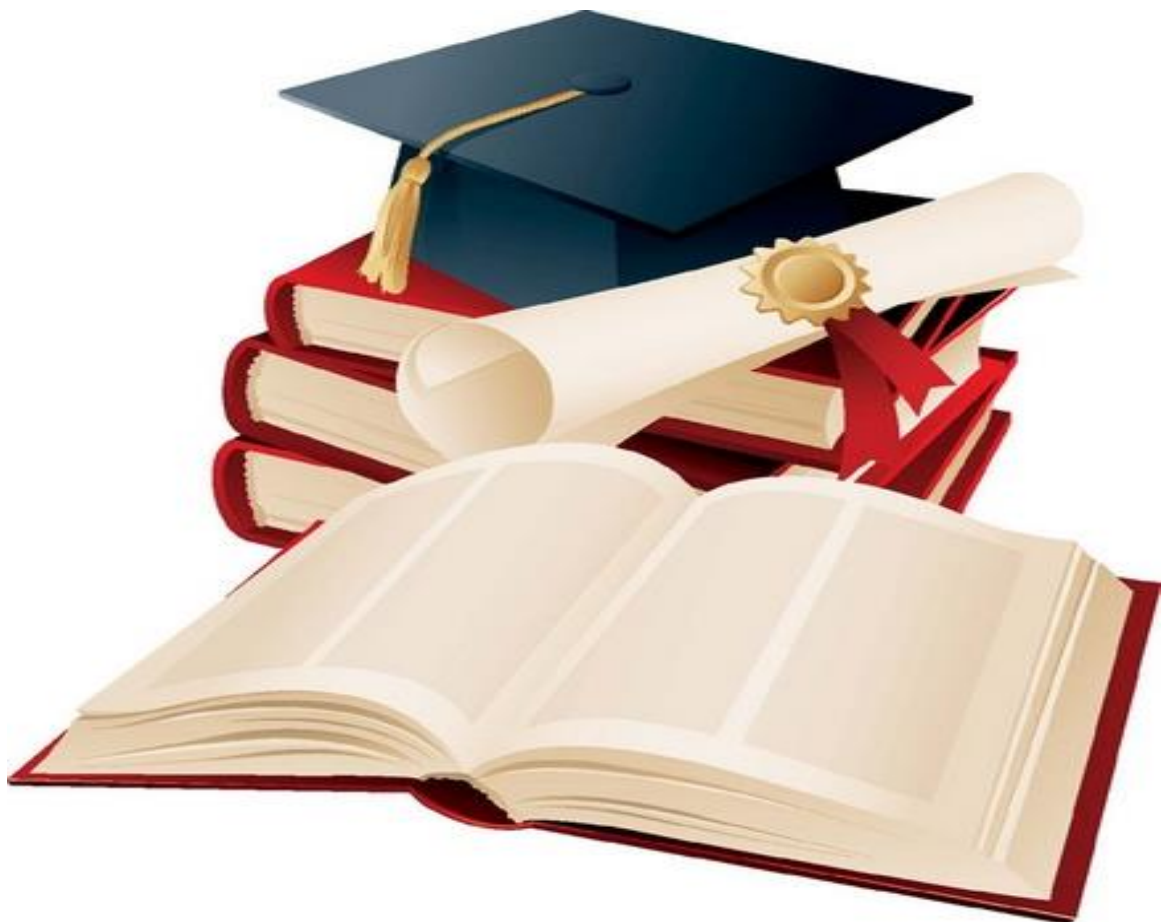

В. В. Корнещук

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО НАПИСАННЯ
ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ
РОБОТИ МАГІСТРА**

Одесса 2018

ББК: 74.58:72
УДК: 371.214.114
К 67

*Рекомендовано вченою радою Одеського національного політехнічного
університету
(протокол № 1 від 29.08.2018 р.)*

Рецензенти:

Федірчик Т. Д. – доктор педагогічних наук, доцент Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича

Гансова Е. А. – доктор філософських наук, професор Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

К 67 Корнєщук В.В.
Методичні рекомендації до написання випускної кваліфікаційної роботи магістра. – 2-ге вид. – Одеса: ФОП Бондаренко М. О., 2018. – 41 с.

Запропоновані рекомендації є науково-методичним супроводом наукової роботи магістрантів і спрямовані на ознайомлення з правилами написання та оформлення магістерських робіт.

Методичні рекомендації призначені для магістрантів, що навчаються за спеціальністю 231 «Соціальна робота», а також іншими суспільно-гуманітарними спеціальностями.

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Загальні положення до написання магістерської роботи	5
2. Вимоги до структури і написання магістерської роботи	13
3. Вимоги до мови і стилю магістерської роботи	20
4. Вимоги до оформлення магістерської роботи	21
5. Вимоги до презентації магістерської роботи	29
Заключення	29
Література	30
Додатки	31

ВСТУП

Відповідно до чинного Закону України “Про вищу освіту” магістерський рівень вищої освіти передбачає здобуття особою поглиблених теоретичних та/або практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю (чи спеціалізацією), загальних засад методології наукової та/або професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності [8].

Підготовка магістрантів до наукової діяльності відбувається не тільки в процесі вивчення низки відповідних дисциплін, але й насамперед під час виконання магістерського дослідження. Як відомо, виконання магістерської роботи включає кілька основних етапів: вибір теми магістерського дослідження; вибір методів дослідження й роботи з літературними джерелами; вивчення літературних джерел, законодавчих і нормативних актів; складання бібліографії; аналіз і узагальнення матеріалів; збір, систематизацію й аналіз фактичних даних, на матеріалах яких виконується магістерська робота; обґрунтування конкретних розробок і пропозицій щодо вирішення проблеми дослідження; написання роботи за її структурними елементами; оформлення тексту на персональному комп'ютері й брошуровку; підготовку до захисту: подання на відгук науковому керівникові закінченої роботи; одержання рецензії; написання тексту виступу, відбір і оформлення ілюстративного матеріалу, що виноситься на захист, підготовка презентації.

Аналіз труднощів, з якими стикаються магістранти та наукові керівники на кожному з етапів виконання магістерських робіт, спонукали до узагальнення досвіду науковго керівництва й написання запропонованого навчального посібника.

Сподіваємося, що викладені в ньому рекомендації стануть в нагоді магістрантам й полегшать роботу викладачів, які здійснюють наукове керівництво магістерськими дослідженнями.

1. Загальні положення до написання магістерської роботи

Магістерська робота – індивідуальне завдання практико-орієнтованого та науково-дослідницького характеру, яке студент виконує на завершальному етапі фахової підготовки. Воно є однією із форм оцінювання практичних навичок розв'язання актуальних завдань соціальної сфери, отриманих студентом протягом навчання, та містить елементи новизни в практичній діяльності. Магістерська робота (залежно від спеціальності) має засвідчити, як студент володіє методологією наукового дослідження, узагальнює та аналізує наукові джерела, статистичний матеріал, працює з нормативно-правовими документами тощо.

За змістом магістерської роботи та під час її захисту встановлюються: рівень знань, умінь і навичок магістранта за спеціальністю; вміння вивчати й узагальнювати літературні джерела у відповідній галузі знань; здатність самостійно проводити наукові дослідження, систематизувати й узагальнювати фактичний матеріал; уміння самостійно обґрунтовувати висновки, надавати практичні рекомендації за результатами магістерського дослідження.

Отже, виконання магістерської роботи має на меті виявити відповідність рівня підготовки магістранта вимогам освітнього стандарту й кваліфікаційної характеристики спеціальності, що є підставою присвоєння йому відповідної кваліфікації й видачі диплома.

Магістерська робота повинна відповідати таким вимогам:

- висвітлювати проблему, що розроблена недостатньо, або певний аспект відомої проблеми;
- виконуватися на актуальну тему;
- мати чітку побудову й логічну послідовність викладу матеріалу;
- ґрунтуватися на використанні адекватних меті дослідження методів, математичних методів тощо;

- містити переконливу аргументацію за допомогою графічного матеріалу, табличних засобів узагальнення даних;
- приводити до обґрунтованих рекомендацій і доказових висновків.

В процесі написання роботи магістранти мають:

- вивчати законодавчі й нормативні акти, літературу вітчизняних і закордонних авторів для теоретичного обґрунтування сутності досліджуваного явища, його форм, напрямів, чинників та ін.;
- збирати, узагальнювати й аналізувати фактичні дані щодо об'єкта дослідження для виявлення тенденцій і закономірностей розвитку досліджуваного явища або процесу;
- обґрунтовувати конкретні пропозиції з удосконалення досліджуваного процесу або явища з використанням необхідної методологічної бази.

Написання магістерської роботи починається з вибору теми дослідження. Тема магістерського дослідження може бути обрана з переліку тем, запропонованих випускною кафедрою або обрана магістрантом самостійно (за умови обґрунтування її актуальності й доцільності або заявки навчального закладу, установи, відомства). Під час розробки тематики магістерських робіт викладачі випускної кафедри враховують ступінь вирішення запропонованих для дослідження проблем; можливість одержання необхідних даних для виконання магістерських робіт; інтерес і потреби навчального закладу, установи, відомств на матеріалах яких виконуються роботи; здібності студентів, рівень їхньої теоретичної і практичної підготовки.

Тематика магістерських робіт, яка щорічно розробляється випускною кафедрою, та наукові керівники затверджуються Наказом ректора ЗВО.

Тема магістерського дослідження повинна бути актуальною, становити певний практичний інтерес та відповідати сучасному стану й перспективам розвитку науки, а також паспорту спеціальності, в межах якої воно виконується. Формулювання теми має бути коротким, лаконічним і

відповідати сутності обраної для дослідження проблеми. У назві небажано використовувати ускладнену термінологію і уникати назв, що починаються зі слів: «Дослідження питання...», «Дослідження деяких шляхів...», «Деякі питання...», «Матеріали до вивчення...», «До питання...», що недостатньо відбивають сутність досліджуваної проблеми.

Коли тему обрано та узгоджено з науковим керівником, магістрант подає заяву із проханням дозволити виконання магістерської роботи за обраною темою та разом із науковим керівником складає індивідуальне завдання на виконання магістерського дослідження.

Надалі завідувач профілюючої кафедри розпорядженням по ЗВО проводить закріплення за студентами обраної теми магістерської роботи та її наукового керівника. Для студентів денної форми навчання тематика магістерських робіт повинна бути сформована до початку виробничої практики.

Керівниками магістерських робіт призначають осіб із числа професорсько-викладацького складу університету, а також наукових співробітників і висококваліфікованих фахівців навчальних закладів, установ, відомств з урахуванням взаємного узгодження (керівник-магістрант).

Керівник магістерської роботи зобов'язаний:

- разом із магістрантом скласти завдання на магістерську роботу не пізніше чотирьох місяців до закінчення університету;
- надати магістрантам допомогу щодо розробки календарного плану-графіка на виконання магістерської роботи;
- рекомендувати магістрантам необхідну основну літературу, довідково-нормативні й інші джерела за темою магістерського дослідження;
- провести консультації відповідно до плану-графіку;
- проконтролювати хід виконання роботи й нести відповідальність за її своєчасне і якісне виконання до моменту захисту;

- перевірити текст роботи під час написання окремих розділів, зробити зауваження й вказати на недоліки для своєчасного їх усунення;
- скласти відгук про магістерську роботу, в якому надати мотивований висновок щодо її допуску до захисту;
- бути присутнім на захисті магістерського дослідження.

Якщо виникає необхідність, за пропозицією наукового керівника магістерської роботи завідувач кафедри має право запрошувати консультантів щодо виконання окремих розділів магістерського дослідження за рахунок ліміту часу, відведеного на керівництво магістерською роботою. Консультант дає рекомендації студенту, перевіряє відповідну частину виконаної їм роботи й підтверджує її візуванням.

Рішенням випускної кафедри затверджують й доводять до студентів календарний план-графік виконання магістерських робіт із вказівкою послідовності виконання окремих етапів.

Подальша робота над магістерським дослідженням пов'язана із добором літературних джерел, що висвітлюють певні аспекти обраної проблеми. Перелік таких джерел може бути запропонований науковим керівником або складений і доповнений магістрантом самостійно. Такими джерелами можуть виступати: довідкова література (словники, довідники, енциклопедії), матеріали науково-практичних конференцій, статті у фахових виданнях України, дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата або доктора наук зі спеціальності, в межах якої виконується магістерське дослідження, автореферати до них, монографії, навчальні посібники, а також різні електронні джерела.

Аналіз літературних джерел дозволить скласти план-проспект магістерського дослідження, в якому висвітлено його науковий апарат (актуальність, мета і завдання дослідження, його об'єкт, предмет, гіпотеза, методи, база, прогнозовані науково-практична значущість і апробація результатів дослідження, публікації магістранта, структура роботи тощо) та орієнтовний зміст. План-проспект має бути узгоджений з науковим

керівником, що дозволить перейти до безпосереднього написання магістерської роботи та її подальшого оформлення згідно з викладеними нижче вимогами.

При написанні роботи магістранти обов'язково повинні посилатися на авторів і джерела, з яких запозичено певні положення або окремі результати. В магістерській роботі необхідно стисло, логічно й аргументовано викласти зміст і результати проведеного дослідження, уникаючи бездоказових тверджень.

Поточний контроль над ходом виконання графіка магістерського дослідження здійснює науковий керівник. Про хід виконання роботи магістрант звітує на кафедрі.

Наукові здобутки магістранта мають бути відображені в його публікаціях та апробовані участю в наукових конференціях різного рівня.

Готова магістерська робота підлягає попередньому захисту в установлені кафедрою терміни, нормо-контролю, та зовнішньому рецензуванню, за результатами яких вона допускається (або не допускається) до основного захисту.

Нормо-контроль якості виконання магістерських робіт призначений для перевірки правильності оформлення дослідження і проводиться завідувачем кафедри в період подання магістерських робіт до захисту. При його проведенні враховують:

- відповідність назви роботи наказу із закріплення теми;
- дотримання технічних вимог до оформлення роботи;
- дотримання вимог до структури магістерської роботи;
- ідентичність назв розділів і підрозділів у змісті та в тексті роботи;
- наявність відгуку наукового керівника та рецензії;
- наявність електронного варіанту роботи та її презентації на диску.

Зауважимо, що електронний варіант роботи повинен бути повністю ідентичним за змістом роботі на паперовому носії, який оформлюється одним

файлом у форматі *.doc або *.rtf, де назвою файлу є прізвище автора, подане в транскрипції літерами латинського алфавіту, наприклад, Ivanchuk.doc.

Електронний варіант магістерської роботи передається кафедрою на зберігання до архіву.

Якщо робота відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, успішно пройшла попередній захист, завідувач кафедри робить на титульному аркуші відповідну відмітку.

Магістерську роботу, яка несвоєчасно потрапила на кафедру або не відповідає встановленим вимогам, до захисту не допускають. До захисту також не допускають роботи студентів, які не виконали навчальної програми та мають на момент подання до захисту магістерської роботи академічну заборгованість.

Завершена й перевірена науковим керівником магістерська робота підлягає рецензуванню. Рецензент має бути визнаним фахівцем тієї галузі, в межах якої виконувалося магістерське дослідження, мати науковий ступінь. Допускають внутрішнє рецензування співробітниками університету, що не працюють на кафедрі, на якій виконується магістерське дослідження. Рецензентові для ознайомлення з роботою й підготовки рецензії приділяється до 7 днів.

У рецензії мають бути відображені:

- Актуальність теми випускної кваліфікаційної роботи.
- Переконливість аргументації у визначенні цілей і завдань дослідження.
- Ступінь і повнота відповідності зібраних матеріалів меті й завданням дослідження.
- Якість обробки матеріалу.
- Відповідність змісту й оформлення роботи пред'явленим вимогам.
- Обґрунтованість зроблених висновків і пропозицій.
- Теоретична й практична значущість виконаного дослідження.

- Конкретні зауваження по змісту, висновках, рекомендаціях, оформленні роботи із вказівкою розділів і сторінок.
- Рекомендації з оцінки магістерської роботи.
- Закінчується рецензія словами: «рекомендована оцінка ...» (за 100-бальною шкалою).

За декілька днів до захисту магістранту-випускнику надається можливість ознайомитися з рецензією. На випадок, якщо критичні зауваження рецензента мають принциповий характер, студент має можливість виправити недоліки роботи. Студенти повинні пам'ятати, що магістерські роботи, які не мають письмового відгуку наукового керівника та письмової зовнішньої рецензії, до захисту не допускаються.

Рецензію такого фахівця, відгук наукового керівника, електронний варіант роботи та презентації додають до самої роботи. Закінчену магістерську роботу в зброшурованому вигляді, підписану студентом, науковим керівником, консультантом з охорони праці представляють науковому керівникові не пізніше, ніж за 10 днів до затвердженої дати її захисту.

Керівник складає відгук про магістерську роботу, в якому:

- відбито стислий перелік основних питань, розглянутих у випускній кваліфікаційній роботі, глибину викладу матеріалу, співвідношення щодо обсягу окремих частин роботи й ступеня їх значущості;
- схарактеризовано роботу з огляду на її актуальність та практичну значущість поставлених у роботі завдань;
- визначено позитивні елементи роботи, вказано ступінь самостійності слухача в прийнятті окремих рішень, обґрунтованні висновків і наукової значущості запропонованих рекомендацій;
- висвітлено ставлення слухача до виконання роботи;
- зроблено висновок щодо рекомендованої оцінки та присвоєння магістрантові відповідної кваліфікації.

Магістерська робота з відгуком і підписом наукового керівника передається на випускню кафедру не пізніше, ніж за 14 днів до моменту її захисту.

Захист магістерської роботи відбувається у встановлені кафедрою терміни в присутності членів державної екзаменаційної комісії (ДЕК), до складу якої входять провідні викладачі кафедри. Очолює ДЕК визнаний фахівець тієї галузі, в межах якої виконувалися магістерські дослідження. До захисту кожен магістрант має підготувати доповідь (на 5-7 хв.) та презентацію, в яких відобразити власні наукові здобутки. По закінченні доповіді магістрант відповідає на запитання членів ДЕК. Подальший захист супроводжується виступом наукового керівника, який характеризує особистісні й ділові якості магістранта, надає оцінку виконаній роботі. Наприкінці захисту Голова ДЕК оголошує зміст представленої рецензії. Оголошення результатів захисту для всіх магістрантів відбувається після їх обговорення членами ДЕК.

Окремі частини магістерських робіт, що містять цінні рішення та пропозиції, ДЕК рекомендує до друку у фахових виданнях України. Магістранти, що виявили здібності до наукової роботи, виконали магістерське дослідження на високому науковому рівні можуть бути рекомендовані до подальшої наукової діяльності в аспірантурі.

Якщо захист магістерської роботи визнаний незадовільним, ДЕК встановлює, чи може студент подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, або він повинен опрацювати нову тему, визначену кафедрою. Повторний захист проходить у наступний термін роботи ДЕК протягом одного року після закінчення навчання в університеті.

Відтак, при виконанні магістерської роботи студент зобов'язаний:

- обґрунтувати вибір теми магістерської роботи;
- подати на випускню кафедру заяву із проханням дозволити виконання магістерської роботи з обраної теми;

- разом із науковим керівником скласти індивідуальне завдання на виконання магістерської роботи;
- дотримуватися розробленого разом із науковим керівником календарного плану-графіка виконання роботи;
- представляти текст окремих розділів науковому керівникові (консультантові) для перевірки;
- вносити зміни й корективи в зміст роботи відповідно до вимог і зауважень наукового керівника (консультанта) для забезпечення її якості;
- виконувати магістерську роботу відповідно до вимог діючого освітнього стандарту;
- нести відповідальність за обґрунтовані в магістерській роботі рішення, зроблені висновки, рекомендації, а також за вірогідність усіх даних і розрахунків;
- представити вчасно магістерську роботу на перевірку керівникові;
- одержати рецензію на магістерську роботу.

2. Вимоги до структури і написання магістерської роботи

Магістерська робота містить такі структурні компоненти:

- пояснювальна записка;
- анотація;
- завдання на дипломний проект (роботу);
- завдання на розробку розділу «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях»;
- зміст;
- перелік умовних позначень (за необхідністю);
- вступ;
- основну частину (зазвичай складається з кількох розділів, та висновки до них);
- висновки;

- додатки (за необхідністю);
- список використаних джерел.

Наведемо вимоги до кожного із зазначених структурних компонентів.

– вимоги до пояснювальної записки

Пояснювальна записка містить (у заданій послідовності): назву вищого навчального закладу, інституту (факультету), кафедри, де виконано магістерську роботу; повну назву теми роботи; шифр та назву спеціальності, за якою підготовлено роботу; прізвище, ініціали та шифр групи студента, який виконав роботу; прізвище, ініціали керівника роботи, рецензента та відомості про них; місто та рік виконання магістерської роботи.

Зразок оформлення пояснювальної записки наведений у додатку А.

– вимоги до анотації

Анотація містить (у заданій послідовності): відомості про загальний обсяг магістерської роботи, кількість розміщених у ній рисунків, таблиць, використаних літературних джерел; об'єкт, мету, методи дослідження; одержані висновки та їх новизну; сферу застосування одержаних результатів дослідження; перелік ключових слів.

Зразок оформлення анотації наведений у додатку Б.

– вимоги до завдання на дипломний проект (роботу)

Завдання на дипломний проект (роботу) містить (у заданій послідовності): назву вищого навчального закладу, інституту (факультету), кафедри, де виконано магістерську роботу; освітньо-кваліфікаційний рівень; шифр та назву напряму підготовки; шифр та назву спеціальності, за якою підготовлено роботу; візу завідувача кафедри про допуск до захисту; прізвище, ім'я, по батькові студента, який виконав роботу; номер та дату наказу ректора, про затвердження теми магістерського дослідження та його керівника; строк подання студентом роботи; вихідні дані до проекту (роботи); зміст пояснювальної записки; перелік графічного матеріалу; консультант розділу з охорони праці; дата видачі завдання та календарний

план виконання магістерської роботи; підписи магістранта та наукового керівника проекту (роботи).

Зразок оформлення завдання на дипломний проект (роботу) наведений у додатку В.

– вимоги до завдання на розробку розділу «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях»

Завдання на розробку розділу «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях» видається магістранту консультантом з охорони праці, виконується в межах магістерського дослідження та на основі методичних вказівок до виконання розділу «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях» у дипломних роботах (проектах) для студентів усіх напрямів (спеціальностей) із використанням рекомендованих літературних джерел.

– вимоги до змісту

Зміст, поданий на початку магістерської роботи, містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовки), зокрема вступу, висновків до розділів, загальних висновків, додатків, списку використаної літератури. За наявності у роботі додатків, усі їх назви до змісту можна не включати, вказуючи натомість лише загалом “ДОДАТКИ” та номер сторінки першого додатку.

– вимоги до переліку умовних позначень

Якщо в магістерській роботі вжито спеціальну термінологію, використано маловідомі скорочення, нові символи або позначення, то їх перелік може бути поданий у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом, або наводять розшифрування в тексті при першому згадуванні. Перелік умовних позначень друкують двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять скорочення або позначення, а справа – їх докладне розшифрування. Якщо спеціальні терміни, скорочення, символи тощо, повторюються в роботі менш, як три рази, перелік не складають, а їх розшифровку наводять у тексті при першому згадуванні.

До змісту перелік умовних позначень зазвичай не включають.

– вимоги до вступу

Вступ розкриває сутність і стан проблеми, обраної для магістерського дослідження, її значущість, підстави і вихідні дані для розроблення теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження. Вступ розкриває загальну характеристику роботи і містить: актуальність, мету і завдання дослідження, його об'єкт, предмет, гіпотезу, методи, базу, науково-практичну значущість, апробацію результатів дослідження, публікації магістранта (за наявності), структуру магістерської роботи.

Актуальність дослідження містить критичний аналіз та порівняння з відомими підходами до розв'язання проблеми, що дозволяє обґрунтувати її необхідність і доцільність для розвитку відповідної галузі науки України.

Далі формулюють *мету і завдання дослідження*, які потрібно вирішити для досягнення поставленої мети.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта. Предмет і об'єкт дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Предмет дослідження визначає тему магістерської роботи, що зазначається як її назва.

Гіпотеза дослідження є науковим припущенням, яке висуває магістрант для пояснення певного явища, що потребує перевірки дослідним або теоретичним шляхом. Зазвичай гіпотеза – це певна ідея, що має імовірнісний характер. Тому для її підтвердження магістрант шукає нові наукові факти, ставить експеримент та аналізує його результати.

Методи дослідження характеризують перелік методів, використаних для досягнення мети магістерської роботи. Перераховувати ці методи треба відповідно до змісту роботи, коротко та змістовно визначаючи, що саме

досліджувалось із застосуванням кожного методу, щоб підтвердити логічність і доцільність їх вибору.

База дослідження – це установа, де відбувалася експериментальна робота, передбачена завданнями магістерського дослідження (проводилося анкетування, тестування, педагогічний експеримент тощо).

Науково-практична значущість дослідження містить коротку анотацію нових наукових положень, запропонованих магістрантом особисто. Необхідно показати відмінність одержаних результатів від відомих раніше, описати, що одержано вперше, що удосконалено або уточнено. Треба подати відомості про використання результатів дослідження або рекомендації щодо їх використання.

Апробація результатів дослідження: вказується, на яких наукових конференціях, семінарах опрелюднено результати дослідження, викладеного у магістерській роботі.

Публікації: наводять перелік усіх публікацій, що висвітлюють здобутки магістранта, опубліковані за темою магістерського дослідження.

Структура магістерської роботи розкриває її структурні елементи. Наприклад, вступ, два розділи, висновки до них, загальні висновки, список використаних джерел, додатки. Необхідно вказати повний обсяг сторінок магістерської роботи, кількість уміщених таблиць і рисунків, кількість самостійних сторінок тексту, які вони займають, а також кількість найменувань, зазначених у списку використаних джерел.

Зразок вступу магістерської роботи представлений у додатку І.

– вимоги до основної частини магістерської роботи

Виклад матеріалу дослідження здійснюється відповідно до плану послідовно у розділах, підрозділах, пунктах основної частини роботи. Результати дослідження повинні відповідати вимогам літературної мови, стиль викладу – науковий. Необхідно стисло, логічно й аргументовано викладати зміст і результати наукових досліджень, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології.

Основна частина магістерської роботи зазвичай складається з кількох розділів і підрозділів до них.

В першому розділі (теоретичному) подають аналіз літератури за темою, відомості про проведені теоретичні або експериментальні дослідження. Аналіз літератури передбачає окреслення основних етапів розвитку наукової думки за проблемою магістерського дослідження; визначення тих питань, що залишилися невирішеними, та місця започаткованої роботи в розв'язанні проблеми.

В другому розділі (експериментально-прикладному) – викладають результати власних досліджень, що дозволяють підтвердити чи спростувати гіпотезу дослідження, а також рекомендації щодо подальшого вирішення проблеми.

Третій розділ присвячений охороні праці та безпеці в надзвичайних ситуаціях. Він передбачає аналіз можливих небезпечних і шкідливих виробничих чинників, пожежної безпеки певного об'єкта дослідження; розробку заходів, спрямованих на усунення або зниження шкідливого впливу виявлених чинників та забезпечення пожежної і вибухопожежної безпеки.

Магістерська робота повинна містити принципово новий матеріал або узагальнення раніше відомих положень з інших наукових позицій, в іншому аспекті. Потрібно використовувати загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання, правомірність використання яких всебічно обґрунтовується у кожному конкретному випадку їх використання. Необхідно наводити вагомі й переконливі докази на користь обраної концепції, всебічно аналізувати і обґрунтовано критикувати протилежні їй позиції.

Наукову інформацію в роботі потрібно викладати у найповнішому вигляді, обов'язково розкриваючи хід та результати дослідження з детальним описом методики дослідження. Повнота наукової інформації повинна відбиватись у деталізованому фактичному матеріалі з обґрунтуваннями, гіпотезами, теоретичними узагальненнями.

Матеріали роботи мають містити конкретні, чітко сформульовані рекомендації, спрямовані на удосконалення наявного стану досліджуваної проблеми.

Виклад матеріалу основної частини має бути логічно структурований і впорядкований відповідно до провідної ідеї дослідження.

У кінці кожного розділу формують висновки із стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів.

– вимоги до загальних висновків

У висновках коротко оцінюють стан проблеми, місце проведеного дослідження в аспекті її розв’язання, викладають наукові та практичні результати, одержані шляхом послідовного виконання завдань дослідження, а також рекомендації щодо наукового і практичного застосування здобутих результатів. Загальні висновки будують відповідно до завдань магістерського дослідження.

– вимоги до списку використаних джерел

Список використаних джерел містить побудований в алфавітному порядку перелік проаналізованої магістрантом літератури. Список використаних джерел може включати як надруковані, так і електронні видання, видання іноземною мовою тощо.

– вимоги до додатків

Додатки призначені для вивільнення основної частини магістерської роботи від громіздких відомостей, що ускладнюють її прочитання. В додатки виносять таблиці допоміжних цифрових даних, математичні розрахунки, інструкції, методики та інший матеріал, що підтверджує основні положення магістерської роботи.

3. Вимоги до мови і стилю магістерської роботи

Матеріал магістерської роботи слід викладати грамотно, простим науковим стилем. Текст роботи не повинен містити повторів та бути перевантаженим цитатами. Не припустимо переписування тексту з літературних джерел, їх цитування без посилань.

Мова і стиль роботи як частина писемної наукової мови склалися під впливом так званого академічного етикету, сутністю якого є інтерпретація власного і запозичених поглядів з метою обґрунтування наукової істини. Встановлені певні традиції у спілкуванні вчених між собою як в усній, так і в писемній мові.

Найхарактернішою ознакою писемної наукової мови є формально-логічний спосіб викладу матеріалу. Це знаходить своє відображення у всій системі мовних засобів. Науковий виклад складається переважно з роздумів, метою яких є доведення істин, виявлених у результаті дослідження фактів дійсності.

Для наукового тексту характерними є смислова завершеність, цілісність і зв'язність. Для вираження логічних зв'язків застосовують спеціальні функціонально-синтаксичні засоби зв'язку, що вказують на послідовність розвитку думки (спочатку, насамперед, потім, по-перше, по-друге, отже), заперечення (проте, тимчасом, але, тим не менше, аж ніяк), причинно-наслідкові відношення (таким чином, тому, завдяки цьому, відповідно до цього, внаслідок цього, крім того, до того ж), перехід від однієї думки до іншої (тепер звернімося до..., розглянемо, зупинимось на..., розглянувши..., перейдемо до..., необхідно зупинитися на..., необхідно розглянути...), результат, висновок (отже, значить, як висновок, на закінчення зазначимо, все сказане дозволяє дійти висновку, підсумовуючи, слід сказати...).

Для мови наукових праць характерна відсутність експресії. Звідси домінуюча форма оцінки – констатація ознак, притаманних слову, яке визначають.

Обов'язковою вимогою щодо об'єктивності викладення матеріалу роботи є посилення на джерело повідомлення, автора висловленої думки чи якогось виразу. У тексті цю умову можна реалізувати за допомогою спеціальних вставних слів і словосполучень (за повідомленням, за відомостями, на думку, за даними, на нашу думку тощо).

В наукових роботах зазвичай замість займенника «я» використовують «ми» з огляду на те, що представлення суб'єкта авторства як формального колективу надає більшого об'єктивізму викладенню. Вираження авторства через «ми» дозволяє відобразити власну думку як думку певної групи людей, наукової школи чи наукового напрямку, адже сучасну науку характеризують такі тенденції, як інтеграція, колективність творчості, комплексний підхід до вирішення проблем. Займенник «ми» та його похідні набагато краще передає й відтінює ці тенденції.

4. Вимоги до оформлення магістерської роботи

Важливим аспектом підготовки наукової праці є її правильне оформлення, що має відповідати певним вимогам. Дотримання загальноприйнятих вимог дозволяє іншим дослідникам швидко ознайомитися з результатами роботи науковця, критично оцінити та, за необхідністю, перевірити його висновки або відтворити хід дослідження. Оформлення магістерської роботи має відповідати державним стандартам України.

- загальні вимоги

Магістерська робота виконується українською мовою (за винятком іноземних студентів). В окремих випадках, за попереднім погодженням з

першим проректором університету, робота може виконуватись і захищатись іншою мовою.

Робота виконується на комп'ютері і друкується на одній стороні вертикально орієнтованих аркушів паперу білого кольору формату А4 (210x297 мм). Для друку використовується шрифт Times New Roman; колір шрифту – чорний; розмір шрифту – 14 пт. На одній сторінці розміщується до 30 рядків тексту, що відповідає використанню міжрядкового інтервалу 1,5.

При друкуванні встановлюються поля: зліва – 25 мм, справа – 10 мм, зверху і знизу – по 20 мм. За умови дотримання вищезазначених вимог рекомендований обсяг магістерської роботи становить 70-90 сторінок (без додатків).

Заголовки структурних частин “ЗМІСТ”, “ВСТУП”, “РОЗДІЛ” та ін. друкують великими літерами по центру сторінки. Відстань між заголовками та текстом 2 інтервали. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Якщо заголовок складається з двох речень, їх розділяють крапкою.

Кожну структурну частину роботи треба починати із нової сторінки.

- нумерація (сторінок, розділів)

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака «№.». Нумерація сторінок роботи – наскрізна, у правому верхньому куті сторінки, арабськими цифрами без крапки. Титульний аркуш та аркуш анотації не нумеруються.

Такі структурні одиниці як зміст, перелік умовних позначень, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера. Номер розділу ставлять після слова “РОЗДІЛ”, після номера крапку не ставлять; потім з нового рядка друкують заголовок розділу. Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу також ставлять крапку. Наприклад, 2.4. (четвертий підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок підрозділу.

Приклад:

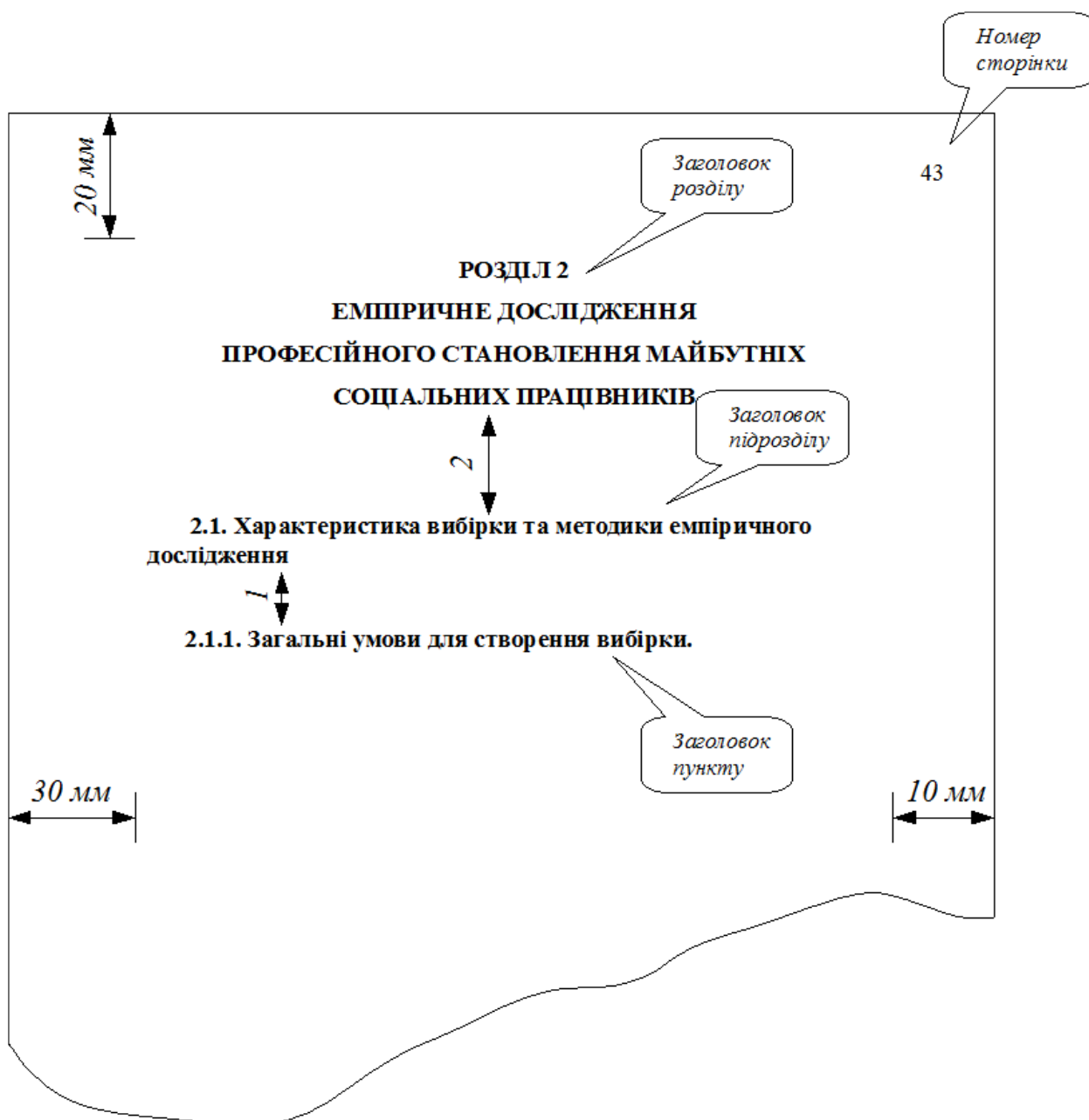

Рис. 1. Зразок оформлення розділів, підрозділів та пунктів

- цитування і посилання на джерела

Для відтворення матеріалу використаних джерел роботи та забезпечення вимог наукової етики у тексті магістерської роботи вміщують посилання. Посилання роблять після закінчення цитування джерела або після узагальненого викладу даних, запозичених з конкретного джерела (джерел).

Посилання на джерела оформлюють у квадратних дужках відповідно до списку використаних джерел. *Наприклад:*

“Становлення – категорія для позначення процесу набуття предметом, що виникає, якісної визначеності” [12, с. 35].

Отже, процитоване визначення знаходиться на тридцять п'ятій сторінці друкованого джерела, яке розміщене у списку під дванадцятим номером.

Або:

“Соціальний працівник виконує низку посередницьких ролей, адже забезпечує своєчасне, адекватне й зкоординоване надання послуг клієнтам завдяки спільними зусиллями багатьох спеціалістів, різних соціальних агенцій тощо” [37, с. 56-57].

Наведене в посиланні твердження знаходиться на сторінках з 56-ї по 57-у у джерелі, що подане у списку під номером 37.

Останнім часом використовують також іншу форму оформлення посилань, наприклад: [29: 42]. Тут йдеться про джерело під номером 29 у списку використаних джерел і сторінку 42 цього джерела.

При узагальненому викладі даних (без цитування) допускаються посилання лише на порядковий номер джерела. *Наприклад:*

Становлення особистості ніколи не закінчується так само, як не закінчується спосіб буття індивіда – індивідуальна і суспільна діяльність [34].

У цьому випадку йдеться про посилання на літературне джерело під номером тридцять чотири в списку використаних джерел. Проте якщо джерело має досить велику кількість сторінок, незважаючи на відсутність цитування, доцільно вказувати не тільки джерело, але й сторінку, на якій викладено думку автора.

Наявність посилань є обов'язковою вимогою щодо оформлення магістерської роботи.

- ілюстрації

Ілюстрації (креслення, рисунки, графіки, схеми, діаграми, фотознімки тощо) слід розміщувати в магістерській роботі безпосередньо після тексту, де їх згадують уперше або на наступній сторінці.

Ілюстрації повинні мати назву, яку розміщують під ілюстрацією. За необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані (підмалюнковий текст).

У тексті роботи всі ілюстрації іменують словом «рисунок» або скорочено “рис.”. Ілюстрації слід нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках. Номер ілюстрації складається з номеру розділу і порядкового номера ілюстрації, відокремлених крапкою, наприклад: “Рисунок 3.1.” – це перший рисунок третього розділу. Назву ілюстрації розміщують по центру сторінки відразу під зображенням, пишуть з великої букви і відокремлюють від порядкового номера крапкою. *Наприклад:*

Рис. 2.7. Функції соціального працівника

Якщо в роботі вміщено тільки одну ілюстрацію, її також нумерують згідно до наведених вимог.

- таблиці

Узагальнений у магістерській роботі числовий матеріал оформлюють у вигляді таблиць. На всі таблиці має бути посилання в тексті роботи. Наочно оформлення таблиць подано на рис. 2.

Таблиці слід нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком таблиць, що наводяться у додатках. Номер таблиці складається з номера розділу і номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад: “Таблиця 3.1” – перша таблиця третього розділу. Якщо у тексті тільки одна таблиця, її також нумерують згідно з наведеними вимогами.

Приклад:

ТАБЛИЦЯ __

<i>назва таблиці</i>					
Головка					

Боковик (графа для заголовків рядків) Графи (колонки)

Рис. 2. Оформлення таблиць

Номер таблиці розміщують над таблицею у крайньому правому положенні на рядку. Таблиця може мати назву, яку друкують малими літерами (крім першої великої) і вміщують симетрично до тексту над таблицею. Назва має бути стислою і відбивати зміст таблиці. При перенесенні частини таблиці на наступну сторінку, слід повторити в кожній частині таблиці її головку і боковик. При поділі таблиці на частини допускається її головку або боковик замінити відповідно номерами граф чи рядків, нумеруючи їх арабськими цифрами у першій частині таблиці. Якщо таблицю розділяють, то над другою і наступними частинами біля правого поля пишуть: “Продовження таблиці ...” із зазначенням номера таблиці.

Заголовки граф таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони складають одне речення з заголовком. Підзаголовки, що мають самостійне значення, пишуть з великої літери. В кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять.

- формули

Формули розташовують безпосередньо після тексту, в якому їх згадують, всередині рядку. Вище і нижче кожної формули повинно бути залишено не менше одного вільного рядка.

Формули слід нумерувати порядковою нумерацією в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули, відокремлених крапкою, наприклад, формула (1.3) – третя формула першого розділу. Номер формули зазначають на рівні формули у круглих дужках у крайньому правому положенні на рядку.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, що входять до формули, слід наводити безпосередньо під формулою у тій послідовності, в якій вони наведені у формулі. Пояснення значень кожного символу та числового коефіцієнта слід давати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають з абзацу словом «де» без двокрапки.

Приклад:

Для виявлення зв'язку між двома пов'язаними величинами розраховують коефіцієнт лінійної кореляції:

$$R = \frac{\overline{xy} - \bar{x} \cdot \bar{y}}{\sigma_x \cdot \sigma_y}, \quad (2.1)$$

де $\overline{xy}$ – середнє значення добутку ознак X и Y;

$\bar{x}$, $\bar{y}$ – середні значення відповідних ознак;

σ_x , σ_y – середні квадратичні відхилення ознак X и Y.

Якщо у роботі тільки одна формула, її також нумерують згідно до вищенаведених вимог.

- висновки та пропозиції

Висновки та пропозиції оформлюють як пронумерований арабськими цифрами виклад результатів дослідження, описаних в розділах основної частини роботи. Посилання на інших авторів, їх цитування, а також наведення загальновідомих істин у висновках не припустимі. Рекомендовано,

щоб обсяг висновків становив не більше, як 5 відсотків обсягу основної частини магістерської роботи.

- список використаних джерел

Використані джерела у магістерській роботі розміщують у вигляді нумерованого списку (використовуються тільки арабські цифри) за алфавітом. Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів з видавничої і бібліотечної справи. Зразок оформлення списку використаних джерел представлений у додатку Д.

- додатки

Додатки мають включати допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття дослідження і наводяться тільки в разі необхідності. Якщо додатки можна розмістити на аркушах формату А4, їх послідовно брошурують у роботу після списку використаних джерел з наскрізною нумерацією сторінок. Для додатків можна не дотримуватися вимог щодо розміру шрифту та міжрядкового інтервалу. Якщо розмір додатків (таблиці, графіки, карти тощо) є більшим, ніж формат А4, їх оформлюють в окремій структурованій книзі, на якій зазначають “ДОДАТКИ” та назву магістерської роботи і прізвище та ініціали автора.

Розміщувати додатки слід у порядку посилань на них у тексті магістерської роботи. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, “Додаток А”, “Додаток Б” та ін. Позначення “Додаток ...” роблять симетрично до тексту на першому рядку аркуша, нижче симетрично до тексту розміщують назву додатку. За необхідності текст додатків можна поділяти на розділи, підрозділи, пункти і підпункти та нумерувати їх у межах кожного додатку. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатку (літеру) і крапку, наприклад: А.2 – другий розділ додатку А; Г.3.1 – підрозділ 3.1 додатку Г. Ілюстрації, таблиці, формули, що є у тексті додатку, нумерують у межах кожного додатку, наприклад: рисунок Г.3 – третій рисунок додатку Г; таблиця А.2 –

друга таблиця додатку А; формула (А.1) – перша формула додатку А.

5. Вимоги до презентації магістерської роботи

Презентація готується студентом напередодні захисту, її зміст узгоджується з керівником магістерської роботи. Складовими презентації є доповідь та її ілюстративне супроводження у вигляді слайдів, плакатів та інших засобів візуалізації. У доповіді студент коротко обґрунтовує вибір теми дослідження та його основні результати. В доповіді не бажано докладно зупинятися на теоретичних положеннях. Для унаочнення результатів дослідження можна використовувати узагальнені таблиці, рисунки, схеми, графіки. Студент має вільно володіти текстом доповіді та користуватися лише її ілюстративним супроводженням.

На презентацію результатів магістерського дослідження студенту відводиться 5-7 хв.

Заключення

Представлені методичні рекомендації до написання випускної кваліфікаційної роботи магістра є узагальненням досвіду провідних ЗВО України з організації та написання наукових робіт зазначеного освітньо-кваліфікаційного рівня, досвіду наукового керівництва такими роботами та базуються на Положенні щодо розробки методичних рекомендацій до випускних кваліфікаційних робіт [9]. Сподіваємося, що ці рекомендації стануть в нагоді студентам, які працюють над виконанням випускних кваліфікаційних робіт різного рівня, а також викладачам, які здійснюють керівництво науковою роботою студентів.

Література:

1. Алексєєнко Т. А. Основи педагогічного експерименту і кваліметрії: навч.-метод. посібн. / Т. А. Алексєєнко, В. В. Сушанко. – Чернівці: Рута, 2003. – 41 с.
2. Архипова С. П. Підготовка науково-дослідних робіт із соціально-педагогічних дисциплін: навчально-методичні матеріали для студентів і керівників курсових (кваліфікаційних, дипломних і магістерських) робіт / С. П. Архипова, Г. Я. Майборода. – Черкаси: Редакційно-видавничий відділ ЧНУ, 2006. – 108 с.
3. Бережнова Е. В. Фундаментальное и прикладное в педагогических исследованиях / Е. В. Бережнова // Педагогика. – № 4. – 2001. – С. 3–7.
4. ВАК України роз'яснює...(Методичні поради): зб. інформ. матеріалів з питань атестації наук. кадрів вищої кваліфікації / [автор-упор. Л. А. Пономаренко] ; [за ред. В. Ф. Мачуліна]. – К.: Толока, 2006. – 47 с.
5. Валеев Г. Х. Объект, предмет и тема научного исследования / Г. Х. Валеев // Педагогика. – № 2. – 2002. – С. 27–31.
6. Валеев Г. Х. Постановка проблемы педагогического исследования / Г. Х. Валеев // Педагогика. – № 4. – 2001. – С. 14–19.
7. Гончаренко С. Про формування наукової новизни в дисертаціях / С. Гончаренко // Шлях освіти. – № 2. – 1995. – С. 2–6.
8. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII, редакція від 25.07.18. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
9. Положення щодо розробки методичних рекомендацій до випускних кваліфікаційних робіт / В. П. Гугнін, С. О. Колот, К. В. Колеснікова, Т. І. Черкасов. – Одеса: ОНПУ, 2012. – 15 с.

Додаток А

Зразок оформлення пояснювальної записки

Одеський національний політехнічний університет

(повне найменування вищого навчального закладу)

(повне найменування інституту, назва факультету)

(повна назва кафедри)

Пояснювальна записка

до дипломного проекту (роботи)

(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему

Виконав: студент ____ курсу, групи ____
спеціальності

(шифр і назва спеціальності)

(прізвище та ініціали)Керівник _____
(прізвище та ініціали)Рецензент _____
(прізвище та ініціали)

Одеса – 20__ року

Додаток Б

Зразок оформлення анотації**АНОТАЦІЯ**

Дипломна робота магістра: 95 с., 1 рис., 1 табл., 48 джерел, 3 додатки.

Об'єкт дослідження – майбутні соціальні працівники.

Мета дослідження – визначити теоретичні засади та провести емпіричне дослідження процесу професійного становлення соціальних працівників у ВНЗ.

Методи дослідження. Реалізація мети і завдань дослідження здійснювалася шляхом комплексного поєднання теоретичних і емпіричних методів: аналіз літератури для обґрунтування актуальності проблеми дослідження; методи аналізу та синтезу, систематизація і узагальнення для виявлення філософських засад, сутності, особливостей та соціально-психологічних чинників професійного становлення майбутніх соціальних працівників; тестування для з'ясування рівнів прагнення студентів до саморозвитку.

Одержані висновки та їх новизна. Виявлено сутність і специфіку соціальної роботи як професійної діяльності; визначено методологічні засади процесу професійного становлення майбутнього соціального працівника. Практична значущість роботи полягає у розробці тренінгу з формування в майбутніх соціальних працівників прагнення до саморозвитку, від рівня якого залежить ефективність процесу їхнього професійного становлення.

Результати дослідження можуть бути застосовані під час професійної підготовки майбутніх соціальних працівників.

Перелік ключових слів: СОЦІАЛЬНИЙ ПРАЦІВНИК, СОЦІАЛЬНА РОБОТА, СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ, ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ, ПРАГНЕННЯ ДО САМОРОЗВИТКУ, ТРЕНІНГ.

Додаток В

Зразок оформлення завдання на дипломний проект (роботу) студента

Одеський національний політехнічний університет

Інститут, факультет _____
 Кафедра _____
 Освітньо-кваліфікаційний
 рівень _____
 Напрямок
 підготовки _____
 (шифр і назва)
 Спеціальність _____
 (шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

“ ____ ” _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я
НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТУ

- _____
- (прізвище, ім'я, по батькові)
1. Тема проекту (роботи) _____
- _____
- керівник проекту роботи) _____,
- (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
- затверджені наказом ректора ОНПУ від “ ____ ” _____ 20__ року № ____
2. Строк подання студентом проекту (роботи) _____
3. Вихідні дані до проекту (роботи) _____
- _____
- _____
- _____
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) _____
- _____
- _____

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

6. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка

Студент _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи) _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Додаток Г

Зразок вступу до магістерської роботи

ВСТУП

Актуальність дослідження. Будь-яка професійна діяльність за своєю природою соціальна, адже майже всі професії передбачають певні взаємовідносини між людьми. Проте не випадковим є особливе виокремлення професій, для представників яких інша людина чи спільнота людей є не соціальним середовищем, не умовою труда, а предметом труда – предметом розпізнавання, оцінювання або впливу. До таких професій відноситься професія соціального працівника. Головною ознакою цієї професії як професії соціономічної сфери є подвійність предмету труда: з одного боку, знання, уміння, навички в конкретній діяльності, а з іншого – процес взаємодії між людьми. Тому від фахівця як суб'єкта труда вимагають, по-перше, спеціальних знань, умінь, навичок, а, по-друге, – професійних здібностей, що виявляються в умінні працювати з людьми.

Невідповідність між суб'єктивними уявленнями про професійну діяльність соціального працівника та реальністю зазвичай призводить до того, що вже на першому курсі навчання у ЗВО студенти незадоволені своїм професійним вибором. Як наслідок, – зниження пізнавального й професійного інтересу, відмова працювати за обраним фахом. Слід констатувати, що професія соціального працівника не відноситься до категорій так званих престижних професій, що зумовлено досить низькою заробітною платнею та надзвичайно важкими умовами праці з людьми похилого віку, людьми з обмеженими можливостями, інвалідами та іншими категоріями населення, що потребують соціальної підтримки. Тому чинник «престижності» не є провідним мотивом у виборі означеної професії. Проте від знань про професію та її специфіку, про відповідність власних здібностей вимогам професії залежить не тільки адекватність професійного

самовизначення, але й успішність професійного становлення у ЗВО і, як наслідок, ефективність подальшої професійної діяльності у соціальній сфері.

Загальним проблемам підготовки соціальних працівників присвячено дослідження таких українських науковців, як А. Кулікова, І. Мельничук, Н. Микитенко, В. Сидоров, Н. Собак, а також російських учених – І. Зимньої, В. Нікітіна та ін. Зокрема, українські дослідники вивчають проблеми формування професійно-комунікативної компетентності (Д. Годлевська та ін.), виховання гуманності (Н. Клименко та ін.), становлення відповідальності (О. Патинюк та ін.) майбутніх соціальних працівників.

Проте особливості професійного становлення майбутніх соціальних працівників у період навчання у ЗВО досі не стали предметом наукових досліджень, що зумовило вибір теми дипломного проекту: *«Психолого-педагогічні засади професійного становлення соціального працівника»*.

Мета дослідження – визначити теоретичні засади та провести емпіричне дослідження процесу професійного становлення соціальних працівників у ВНЗ.

Завдання дослідження:

1. Розкрити сутність та специфіку професійної діяльності соціального працівника.
2. На основі теоретичного аналізу наукової літератури з проблеми дослідження визначити філософське підґрунття, сутність, особливості та основні соціально-психологічні чинники професійного становлення майбутніх соціальних працівників.
3. Провести емпіричне дослідження рівнів прагнення майбутніх соціальних працівників до саморозвитку.
4. Визначити дидактичні заходи підвищення рівня прагнення до саморозвитку в майбутніх соціальних працівників.

Об'єкт дослідження – майбутні соціальні працівники.

Предмет дослідження – професійне становлення майбутніх соціальних працівників у процесі професійної підготовки у ВНЗ.

Гіпотеза дослідження базується на припущенні, що процес професійного становлення майбутніх соціальних працівників забезпечується їхнім прагненням до саморозвитку, на рівень якого можна впливати дидактичними засобами.

Методи дослідження. Реалізація мети і завдань дослідження здійснювалася шляхом комплексного поєднання теоретичних і емпіричних методів: аналіз літератури для обґрунтування актуальності проблеми дослідження; методи аналізу та синтезу, систематизація і узагальнення для виявлення філософських засад, сутності, особливостей та соціально-психологічних чинників професійного становлення майбутніх соціальних працівників; тестування для з'ясування рівнів прагнення студентів до саморозвитку.

База дослідження. Дослідження проводилося на базі кафедри психології та соціальної роботи ОНПУ.

Науково-практична значущість. Виявлено сутність і специфіку соціальної роботи як професійної діяльності; визначено методологічні засади процесу професійного становлення майбутнього соціального працівника. Практична значущість роботи полягає у розробці тренінгу з формування в майбутніх соціальних працівників прагнення до саморозвитку, від рівня якого залежить ефективність процесу їхнього професійного становлення.

Структура роботи. Робота містить вступ, п'ять розділів, висновки до них, загальні висновки, список використаних джерел, додатки. Повний обсяг роботи 85 сторінок. В роботі вміщено 1 таблицю, 2 рисунки. Список використаної літератури охоплює 48 джерел.

Додаток Д

Зразок оформлення списку використаних джерел

Книга, монографія	
<i>один автор</i>	Семигіна Т. В. Робота в громаді: практика й політика / Т. В. Семигіна. – К.: Вид. дім «КМ Академія», 2004. – 180 с.
<i>кілька авторів</i>	Корнєшук В.В. Категорія надійності в теорії і практиці підготовки фахівців соціономічних професій: монографія. – Одеса: ВМВ, 2009. – 309 с. Киценко Н. Аутрич и консультирование / Н. Киценко, А. Волик. – Одесса: ОБФ «Дорога к дому», 2007. – 208 с.
<i>під редакцією</i>	Руководство по аддиктологии / [Под ред. В. Д. Менделевича]. – СПб.: Речь, 2007. – 768 с.
Навчальний посібник, підручник	
<i>один автор</i>	Корнєшук В. В. Математические методы исследования педагогических феноменов: учебное пособие / В. В. Корнєшук. – Одесса: Изд-во ВМВ, 2010. – 72 с.
<i>кілька авторів</i>	Гузенко В. А. Психологічна-діагностика: навч.-метод. посібник / В. А. Гузенко, Ю. В. Тодорцева. – Видавець Бакаєв В. В., 2013. – 268 с.
<i>П'ять і більше авторів</i>	Військова психологія і педагогіка: підручник / [Л. А. Снігур, О. А. Хижняк, О. Ю. Булгакова та ін.]; за заг. ред. Л. А. Снігур. – Луцьк: ПВД «Твердина», 2010. – 576 с.
Методичні рекомендації	
<i>один автор</i>	Корнєшук В. В. Методичні рекомендації до написання випускної кваліфікаційної роботи магістра / В. В. Корнєшук. – Одеса: Видавець Бакаєв В. В., 2014. – 41 с.
<i>автор-укладач</i>	Медико-соціальні та правові аспекти девіантної поведінки дітей та підлітків: метод. реком. / [уклад. Г. О. Слабкий та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2004. – 31 с.
Дисертація	
	Горпинич О. В. Соціальна робота як фактор формування громадянського суспільства: дис. на здобуття наук. ступ. канд. філос. наук: спец. 09.00.03 / Ольга Валеріївна Горпинич. – Запоріжжя, 2005. – 194 с.

Автореферат дисертації	
	Апетик Н. М. Моральна саморегуляція як умова попередження девіантної поведінки підлітків: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук: спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / Н. М. Апетик. – К., 2001. – 19 с.
Довідкова література	
два автори автор-упорядник під редакцією	Коджаспирова Г. М. Словарь по педагогике / Г. М. Коджаспирова, А. Ю. Коджаспиров. – М.: МарТ; Ростов н/Дону: МарТ, 2005. – 448 с. Психологічна енциклопедія / [автор-упор. О. М. Степанов]. – К.: Академвидав, 2006. – 424 с. Соціальна педагогіка: Мала Енциклопедія / [за заг. ред. І. Д. Зверєвої]. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 336 с. Соціолого-педагогічний словник / С. У. Гончаренко, М. М. Дубінка, В. О. Кравцов та ін ; [за ред. В. В. Радула]. – К.: ЕксОб, 2004. – 304 с.
Періодичне видання, частина книги	
один автор кілька авторів	Корнєшук В. В. Соціальний працівник: аналіз процесу професійного самовизначення / В. В. Корнєшук // Наукові записки Кіровоградського державного пед. ун-ту ім.В.Винниченка. – 2014. – Вип. 131. – Серія: педагогічні науки. – С. 11–14. Гузенко В. А. Психологічна діагностика для соціальних працівників: роль, місце, проблеми та специфіка викладання / В. А. Гузенко, Ю. В. Тодорцева // Наука і освіта. – 2013. – № 4/СХІV, червень. – С. 10–14.
Матеріали конференції	
один автор кілька авторів	Гансова Е. А. Соціальна політика в контексті прав людини: матеріали Другої міжнародної наук.-практ. конф. [«Актуальні дослідження в соціальній сфері»], (Одеса, 15 жовтня 2013 р.). – Одеса: Видавець Букаєв В. В., 2013. – С. 65–66. Северинюк Т. О., Винограденко Ю. М. «Університет третього віку» в системі соціального обслуговування людей похилого віку: матеріали Третьої міжнародної наук.-практ. конф. [«Актуальні дослідження в соціальній сфері»],

Продовження додатку Д

	(Одеса, 15 квітня 2014 р.). – Одеса: Видавець Букаєв В. В., 2013. – С. 109–111.
Електронне видання	
	Закон України «Про соціальні послуги» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003. – N 45. – ст. 358. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/966-15

Навчальне видання

Корнєшук Вікторія Вікторівна

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Підписано до друку 24.09.2018.
Формат 60×90/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Друк цифровий. Ум. друк. арк. 2,35.
Наклад 100 прим.

Надруковано у ФОП Бондаренко М.О.
м. Одеса, вул. В. Арнаутська, 60
т. +38 0482 35 79 76
info@aprel.od.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців ДК № 4684 від 13.02.2014 р.